

STREIK!

**Forberedelser
og gjennomføring**

Innhold

Innledning.....	5
Gangen i tariffoppgjøret.....	6
Hvilke forskjellige typer streik har vi?	7
Generelt om streikeuttaket	7
Hvem omfattes av streiken – hvem omfattes ikke	8
Spesielle unntak fra streik	9
Dispensasjoner under streik	10
Streikestønad	11
Streikekomiteer – streikevakter.....	12
Opptreden under streik – streikebryteri	13
Avblåsning av streiken.....	14
Innformasjon – kommunikasjon	15
Spesielle forhold for streikende	17
Avslutning	21
Vedlegg.....	21

1. Innledning

Dersom partene ikke kommer til enighet i forhandlinger om opprettelse av ny eller revisjon av gjeldene hovedtariffavtale, vil det ved forhandlingsbrudd gå ut varsel om konflikt og hovedsammenslutningene kan ta ut medlemmene i streik (arbeidsnedleggelse/arbeidsstans). Arbeidsnedleggelsen kan være hel (total streik) eller delvis (punktstreik). På samme måte kan staten som arbeidsgiver iverksette lockout (arbeidsstegning) i en konfliktsituasjon. Det er lov om offentlige tjenestetvister (tjenestetvistloven) som regulerer adgangen til streik og lockout (§§20-23). Det er LO Stat som hovedsammenslutning som har forhandlingsansvar og partsrettigheter ved forhandlinger om opprettelse av ny eller revisjon av gjeldene hovedtariffavtale (se tjenestetvistlovens regler). Av denne grunn er det LO Stat som er gitt adgang til å ta ut medlemmer i streik. Det er LO Stats styre som behandler tariffoppgjøret, og som eventuelt vedtar en streik og hvordan den skal gjennomføres (se § 9 nr. 8 i LO Stats vedtekter).

Før en eventuell streik er et faktum, vil Riksmeklingsmannen kreve at det blir igangsatt mekling. Med de frister for mekling som er fastsatt i tjenestetvistloven, vil en eventuell streik først kunne tre i kraft i siste halvdel av mai. Forberedelsene til en streik vil imidlertid starte opp umiddelbart etter forhandlingsbrudd og etter at varsel om konflikt er gitt. Dette er viktig for at streiken skal være effektiv fra første dag av. Det vil bl.a. bli opprettet streikekomiteer sentralt, regionalt og lokalt.

I Hovedavtalen i staten er det i §§ 43 – 45 inntatt nærmere regler om partenes håndtering av en streikesituasjon, bl.a. frister for varsel om hvem som tas ut i streik, og hvem som ikke kan tas ut i streik. Selve streikeuttaket håndteres selvfølgelig i nært samarbeid med berørte forbund, samtidig som det forsøkes koordinert med andre hovedsammenslutninger som skal ut i streik samtidig.

Dersom vi kommer i konflikt med arbeidsgiver, er alle statsansatte medlemmer i forbundene i LO Stat omfattet av konflikten. Medlemmene som ikke er tatt ut i streik vil imidlertid ikke merke så mye til situasjonen, men det er viktig at tillitsvalgte bryter all kontakt med arbeidsgiver når det gjelder saker som behandles etter Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen. Vær imidlertid oppmerksom på at ikke-streikende deltar som vanlig i innstillings- og tilsettingsråd, arbeidsmiljøutvalg og lignende fora.

Dette streikeheftet er utarbeidet på grunnlag av de regler som gjelder i lov-, avtale- og regelverk og de erfaringer vi har høstet tidligere. Vårt mål er at heftet skal inneholde det aller meste av relevant informasjon, men det vil være helt nødvendig å følge godt med

på hva forbundene utgir av informasjon i tillegg. Samtidig kan det være nyttig å sette seg inn i arbeidsgivers (Fornyng og administrasjonsdepartementet/FAD) veiledningsheftet «Arbeidskonflikter i staten» og i personalmeldinger (PM) fra samme sted.

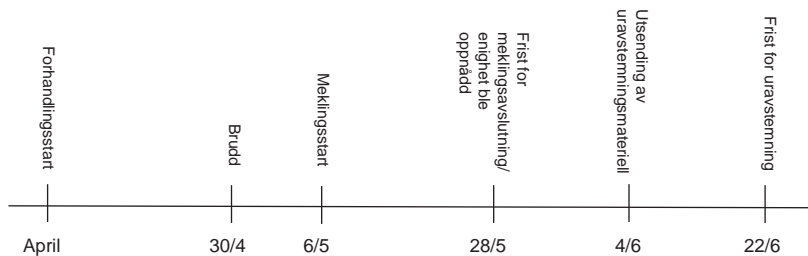
2. Gangen i tariffoppgjøret

Tariffoppgjørene i det statlige tariffområde avsluttes som regel natt til 1.mai. Blir partene enige, sendes forhandlingsresultatet ut til uravstemning. Regler for uravstemning er inntatt i § 46 i Hovedavtalen i staten. Ender forhandlingene i et brudd, overtar Riksmeklingsmannen. Meklingen følger reglene i tjenestetvistlovens § 14 og skal starte opp innen 14 dager etter forhandlingsbruddet. Videre heter det i loven at meklingen tidligst kan avsluttes 14 dager etter at meklingen er påbegynt. Senest 1 uke etter at krav om avslutning er fremsatt, må meklingen avsluttes.

Hvis medlemmene forkaster et anbefalt meklingsforslag i uravstemning, er streik et faktum. Hvis meklingen ikke fører fram til enighet, blir resultatet også streik.

Partene kan måtte møte i mekling også mens streiken pågår. Riksmeklingsmannen kan når som helst kreve at partene møter til fortsatt mekling, jf. § 38 i lov om arbeidstvister og tjenestetvistlovens § 19. Riksmeklingsmannen skal innkalle partene på nytt og oppfordre dem til nye forhandlinger, hvis det er gått 1 måned etter at meklingen ble brutt og tvisten ennå ikke er løst.

Nedenfor følger et eksempel på gangen i et tariffoppgjør som inkluderer forhandlingsbrudd og mekling:

3. Hvilken forskjellig typer streik har vi?

I tjenestetvistlovens § 21 nr.1 er streik definert slik:

«Ved arbeidsnedleggelse (streik) forstås i denne lov en hel eller delvis arbeidsstans som tjenestemenn etter avtale eller i forståelse med hverandre iverksetter for å tvinge frem en løsning av en tvist mellom staten og en forhandlingsberettiget hovedsammenslutning»...

Rettsvirkningen av en lovlig arbeidsnedleggelse (streik) i en tariffkonflikt vil for det enkelte medlem være at arbeidsforholdet (arbeidsavtalen) suspenderes, dvs. settes ut av kraft den tiden konflikten varer. I FADs veiledning «Arbeidskonflikter i staten» er dette uttrykt slik; «Lovlig arbeidskamp må betraktes som en suspensjon av arbeidsforholdet, hvor partene *midlertidig* er løst fra sine plikter. Arbeidstakerne har ikke arbeidsplikt, og arbeidsgiverne har ikke plikt til å yte lønn mv.»...

Total streik innebærer at LO Stat tar ut samtlige medlemmer i staten i streik.

Punkt streik innebærer at LO Stat tar ut en del av medlemmene i staten i streik, og at de streiker på vegne av alle. I førsteuttaket er det vanlig at ca. 10 % av medlemmene tas ut. Punktstreik er den vanlige formen for streik i staten.

Lockout er arbeidsgivers kampmiddel, som etter tjenestetvistlovens regler kun kan benyttes i forbindelse med streikesituasjoner. Lockout innebærer at arbeidsgiversiden (staten) går til arbeidsoppsigelse/arbeidsstegning for hele eller nærmere avgrensede deler av den organiserte arbeidsstokken som omfattes av konflikten. Ved lockout gjelder bl.a. de samme varslingsfrister som når en arbeidstakerorganisasjon iverksetter streik.

4. Generelt om streikeuttaket

I § 43 nr. 2 i Hovedavtalen i staten er det tatt inn regler om varsling av plassoppsigelse.

Minst 14 dager før en eventuell streik/lockout igangsettes, forplikter partene seg til å sende varsel om hvilke områder/etater oppsigelsene gjelder for og det

omtrentlige antallet som skal tas ut. Seinest 4 dager før plassfratredelsen, skal partene levere navnelister over de arbeidstakerne det er aktuelt å ta ut.

Varslingen av eventuell opptrapping vil komme etter få dager i streik. Varsling av hvilke områder som tas ut og levering av navnelister må gjøres 4 dager før opptrapping iverksettes.

Forbundene og foreningene/avdelingene samarbeider om å utarbeide lister over de medlemmer som skal tas ut i streik. Blant annet må det sjekkes ut hvem som er fritatt for å betale kontingent, og det må sørges for en ajourført oversikt over nyinnmeldte og utmeldte pr. dato for forhandlingsbruddet (vanligvis 30.april). Det er viktig å sjekke det aktuelle forbunds vedtekter, om regler for medlemskapets opphør, samt hvem som har krav på streikestøtte.

Streikeuttaket vil normalt dekke forskjellige virksomhets-/samfunnsområder. Hensikten er å ramme arbeidsgiver direkte, men en streik i statlig sektor vil også ramme tredje part (samfunnet/brukerne). De samfunnsmessige konsekvenser av en streik, og omtalen av disse i media, vil påvirke og presse arbeidsgiver.

Det er styret i LO Stat som bestemmer hvilke arbeidsplasser og hvilke personer som skal tas ut. Dette skjer i nært samarbeid med forbundene i LO Stat, som igjen foretar nødvendige avklaringer med underliggende organisasjonsledd. Forbundene har ansvar for å varsle sine lokale organisasjonsledd om hvem som er tatt ut i streik.

5. Hvem omfattes av streiken – hvem omfattes ikke?

- a) Dersom vi kommer i streik ved inngåelse/revisjon av Hovedtariffavtalen i staten, vil alle LO-medlemmer i det statlige tariffområde være omfattet.

Under streiken gjelder ikke Hovedtariffavtalen i staten. Tjenestemannsloven og arbeidsmiljøloven vil imidlertid fortsatt gjelde. Dette innebærer at tillitsvalgte som representerer organisasjonsledd tilhørende hovedsammenslutninger som er i konflikt, men som ikke har medlemmer som er tatt ut i punktstreik, skal bryte

kontakten med arbeidsgiver når det gjelder saker etter Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen, så lenge punktstreiken pågår.

Representanter i tilsetningsråd, arbeidsmiljøutvalg og lignende skal fortsette aktiviteten som vanlig. De representerer de tilsatte, selv om de er valgt av fagforeningen/forbundet.

- b) Embetsmenn har ikke streikerett. Med embetsmann menes den som er utnevnt av Kongen (i statsråd) og beskikket som embetsmann eller konstituert i embete.

De som tjenestegjør midlertidig i embetsstillinger, uten å være konstituert, kan tas ut i streik, med mindre de er omfattet av § 44 i Hovedavtalen i staten.

Embetsmenn som har permisjon fra sitt embete for å arbeide i en stilling som ikke er embete, kan tas ut i streik (disse er i permisjonstiden ikke «beskyttet» av embetseden).

- c) Den øverste leder i virksomheten og øverste leder av personalfunksjonen skal ikke tas ut i streik, jf. Hovedavtalen i staten § 44 nr. 1.

- d) Lærlinger omfattes ikke av reglene om kollektive oppsigelser i Hovedavtalen i staten, med mindre de uttrykkelig er nevnt i det varsel som skal utveksles mellom staten og hovedsammenslutningen, jf. Hovedavtalen i staten § 43 nr.3.

LO Stats holdning er å unnta lærlinger fra streik, siden dette først og fremst vil ramme lærlingens opplæring og ikke arbeidsgiver.

- e) Uorganiserte kan ikke streike, og skal fortsette med sitt vanlige arbeid. Det vil si at de ikke kan settes til å gjøre det arbeidet de streikende skulle gjort.

6. Spesielle unntak fra streik

I § 44 nr. 2 i Hovedavtalen i staten heter det:

«Ved varsel om plassfratredelse skal det straks forhandles om hvilke andre tjenestemenn som skal unntas fra streik.»

Dette vil kun gjelde:

- arbeidstakere i overordnet stilling som naturlig kan regnes som representant for staten som arbeidsgiver, så som øverste leder i driftsenheten eller annen nødvendig ledelses- eller personalfunksjon
- arbeidstakere som må være tilstede for å avverge fare for liv og helse eller hindre at eiendom, materiell og utstyr m.v. blir ødelagt eller går tapt.

Forhandlinger om slike unntak foregår i den enkelte virksomhet. De tillitsvalgte har det avgjørende ord i slike saker.

7. Dispensasjoner under streik

Etter at navnelister er levert / streik er trådt i kraft kan det bli aktuelt med hel eller delvis dispensasjon fra streiken for enkelte arbeidstakere, for å beskytte sikkerhet og helse, særlig når det er fare for skade på mennesker eller dyr, eller betydelig materiell skade, jf. § 44 nr. 3 i Hovedavtalen i staten. **Slike dispensasjoner kan IKKE gis av et lokalt organisasjonsledd.**

Denne type dispensasjonssøknader skal fremmes av lokal arbeidsgiver overfor FAD, som eventuelt legger frem søknaden frem for hovedsammenslutningene. Det er således LO Stat, i samråd med berørte forbund, som avgjør om det skal gis dispensasjon i slike tilfelle. Det er viktig å være oppmerksom på at de ulike hovedsammenslutningene har selvstendig rett til å avgjøre slike søknader for egne medlemmer, og at resultatet kan bli forskjellig for medlemmer av forskjellige hovedsammenslutninger.

Når slike dispensasjonssøknader behandles vil det så langt det er praktisk mulig, bli tatt kontakt med tillitsvalgte i de aktuelle etater. Det bør derfor upekes en kontaktperson lokalt med ansvar for dette.

Nedenfor inntas arbeidsgivers betraktninger rundt dispensasjonsmulighetene, tatt fra FADs veiledningshefte:

«For at det skal kunne være aktuelt å sende en søknad om dispensasjon, er det et grunnleggende krav at det må være tale om en *absolutt nødvendig* virksomhet i streng forstand, dvs der arbeidsnedleggelse og avbrudd fører til alvorlige vanskeligheter eller problemer. Sentralt her er hensynet til å beskytte sikkerhet og helse.»

8. Streikestønad

1. LO Stats styre vedtar streikestønadens størrelse. Utbetaling av streikebidrag skjer med virkning fra første dag.
2. LO Stat står ansvarlig for de utgifter som streiken medfører i forhold til de medlemmer som tas ut i streik. LO Stat tar om nødvendig opp lån til foreløpig dekning av utgiftene, med mindre annet blir bestemt. LO Stat tegner om nødvendig forsikringer slik at medlemmene har en tilsvarende sikring som i tilsetningsforholdet, med mindre annet blir vedtatt.
3. De totale utgifter ved streiken fordeles på forbundene i forhold til forbundenes medlemstall i forhandlingsområdet.
4. De enkelte forbund avgjør selv hvordan det vil dekke sine utgifter, for eksempel ved bruk av oppsparte fonds eller ved innkreving av ekstrakontingent fra medlemmene.
5. Streikende medlemmer og deres tillitsvalgte vil få nærmere beskjed fra sine egne forbund om streikestønadens størrelse, tidspunktet for utbetaling, hvor utbetaling skal foregå samt på hvilke måte.
6. Det utarbeides lister over de medlemmer som er tatt ut i streik, se omtale i kapittel 4. Disse listene danner grunnlaget for utbetaling av streikestønad.
7. Streikestønad er ikke skattepliktig inntekt.
8. Dersom arbeidsgiver iverksetter lockout, vil medlemmer som rammes ha rett på samme støtte som under streik (totalkonflikt).
9. Arbeidstakere som blir permittert som følge av streik i samme virksomhet og får sin lønn påvirket av konfliktårsaken, har ikke krav på arbeidsledighetstrygd. Medlemmer som rammes på slikt vis vil få streikestønad på lik linje med de streikende. Uorganiserte vil selvsagt ikke ha krav på streikestønad. Staten har så langt ikke benyttet seg av permittering.

9. Streikekomiteer – streikevakter

I forkant av en mulig streik er det omfattende forberedelser som må til. Det å organisere streikekomiteer og streikevakter er noe av det som må gjøres. Styret i LO Stat har vedtatt beredskapsplan og retningslinjer for tariffoppgjøret, deriblant oppnevning av streikekomiteer. Styret er bl.a. enige om at:

- a) Det nedsettes en sentral streikekomitè i LO Stat, som står for den praktiske gjennomføringen av en eventuell konflikt. Den sentrale streikekomiteen organiseres med 2 underkomiteer: en for Spekter-området og en for statsområdet.
- b) Med mindre den sentrale streikekomiteen vedtar noe annet, opprettes det regionale streikekomiteer i LO Stats regi, med distriktssekretæren som leder av streikekomiteen. Den regionale streikekomiteen sammensettes med minst én representant fra hvert av de aktuelle forbund i en streikesituasjon, jf. retningslinjer for streikeberedskap i fylkene som følger som vedlegg bakerst i heftet.
- c) Det opprettes lokale streikekomiteer innefor de områder som skal ut i streik, straks etter at det foreligger varsel om hvilke virksomheter / deler av virksomheter som er tatt ut i streik. Slikt varsel skal leveres staten minst 14 dager før streik er varslet igangsatt.

Eksempler på arbeidsoppgaver for de lokale streikekomiteer er gjengitt i punkt 5 i retningslinjer for streikeberedskap i fylkene, som følger som vedlegg bakerst i heftet.

Streikevakter

Det skal organiseres streikevaktordninger ved alle arbeidsplasser som er i streik. Streikevaktens viktigste oppgave er å synliggjøre at innefor dørene er det en arbeidsplass der det gjennomføres en lovlig arbeidskamp for medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Streikevaktene skal derfor være lett identifiserbare ved bruk av armbind, plakater, stands, etc. De skal ha materiell som redegjør for hvorfor LO Stat er i streik.

Streikevaktene skal til enhver tid oppholde seg utenfor arbeidsplassen, og ikke gå inn på området uten etter avtale med arbeidsgiver, og da kun for å kontrollere at streikebryteri ikke finner sted.

Streikevaktene skal påse at de streikende medlemmers arbeid ikke blir utført av andre, men har ikke anledning til å hindre medlemmer som ikke er tatt ut i streik eller andre arbeidstakere (andre organisasjoners medlemmer eller uorganiserte) i å komme inn på arbeidsplassen for å utføre sitt ordinære arbeid. De skal heller ikke fysisk prøve å hindre personer som en antar vil kunne utføre streikerammet arbeid, å komme inn på arbeidsplassen. Publikum skal heller ikke nektes adgang.

Det er viktig å være obs på at de enkelte forbunds vedtekter vil kunne ha i seg bestemmelser om streikevakter. Videre at de enkelte berørte forbund vil kunne gi ut egen informasjon om streikevaktfunksjonen.

Bakerst i heftet er det tatt inn som vedlegg eksempel på instruks for streikevakter.

NB! Representanter i streikekomiteen, som det ikke er varslet streikeuttak for, vil ikke få permisjon etter Hovedavtalen for å utføre arbeid i streikekomiteen.

10. Opptreden under streik – streikebryteri

De som er tatt ut i streik, legger ned arbeidet og forlater sine arbeidsplasser på det tidspunkt LO Stat har kunngjort at streiken skal starte. Det gis ingen råd i yrkesfaglig sammenheng, og det utføres heller ikke privat noen form for arbeid som hører til stillingene som er fratrudd. Dersom arbeidsgiver krever det, leveres nøklene til arbeidsplassen. Arbeidsplassen forlates i den stand den vanligvis forlates ved arbeidsdagens slutt.

De streikende medlemmer tar kun imot instruks fra LO Stat, forbundet og streikekomiteen så lenge konflikten varer. Medlemmer henvender seg til streikekomiteen, som igjen kan ta opp spørsmålet med forbundet/LO Stat.

I forkant av streiken arbeides det som vanlig, dvs. at det ikke skal gjøres forberedelser for å forhindre skader, med mindre det er tale om skade som kan berøre liv og helse.

Streikebryteri

Alle (også uorganiserte) som forsøker å utføre arbeid som ellers gjøres av medlemmer som er i streik oppfattes som streikebrytere (unntatt de som etter Hovedavtalens § 44 regnes som representant for arbeidsgiver).

Dersom man blir kjent med slike situasjoner, må det straks tas kontakt med forbundet, eller LO Stat dersom det ikke oppnås kontakt med forbundet.

Forhold som karakteriseres som streikebryteri er vanskelig å konkretisere på forhånd. Hver situasjon må vurderes for seg. Dersom streikevaktene er i tvil, må streikekomiteen kontaktes.

Vi minner om at ved punktstreik kan også de organisasjoner som ikke har medlemmer i streik, likevel være i konflikt med arbeidsgiver. Som følge av at «alle» er i konflikt, begrenses kommunikasjonen mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte under en streik til kun å omfatte forhold vedrørende avvikling av streiken. Alle andre møter med arbeidsgiver utsettes til etter at streiken er over. Tillitsvalgte fra andre organisasjoner bør henstilles til å innta samme holdning. Arrangeres likevel møter, deltar ikke tillitsvalgte fra LO Stats forbund.

11. Avblåsning av streiken

Dersom det ikke oppnås enighet ved mekling i staten, og streik iverksettes, henviser tjenestetvistlovens § 19 til arbeidstvistlovens §§ 36 nr. 2 og 37, 38.

En streik kan bli avblåst ved at partene kommer til enighet med eller uten meklingsmannens hjelp.

Regjeringen kan gripe inn med forslag om tvungen lønnsnemnd. Dette gjøres ved at Regjeringen legger fram et eget lovforslag som vedtas av Stortinget. Denne måten å avblåse en streik på er benyttet i en rekke tilfeller. Samtidig som det blir fattet vedtak om tvungen lønnsnemnd, vil det bli nedlagt forbud mot arbeidsstans og arbeidsstegning. Streiken kan pågå fram til Stortinget fatter sitt vedtak, men det er vanlig praksis å avslutte streiken når LO Stat er orientert av kommunalministeren/Regjeringen om at slikt lovforslag vil bli fremmet. Rikslønnsnemnden vil da ved en kjennelse avgjøre hva som skal bli den nye hovedtariffavtalen.

Etter tjenestetvistlovens § 26 kan partene i felleskap, med Stortingets samtykke, bringe tvisten inn for Rikslønnsnemnda – såkalt frivillig lønnsnemnd.

Arbeidsnedleggelse eller arbeidsstegning må avsluttes når partene har besluttet at tvisten skal gå til frivillig lønnsnemnd.

Når streiken er meldt avsluttet plikter medlemmene å gjenoppta arbeidet så snart som mulig.

12. Informasjon - kommunikasjon

Spesielt ved en konfliktsituasjon, men også under forhandlinger og mekling, er det viktig å nå ut til berørte medlemmer så raskt som mulig. LO Stat og forbundene er helt avhengige av at foreninger, avdelinger og de lokale og regionale streikekomiteer videreformidler informasjonen de mottar.

I det følgende tar vi for oss bruken av ulike informasjonskilder, både i forhold til hvor det er mulig å hente informasjon fra og på hvilke måte man kan legge opp informasjonsarbeidet lokalt.

Styret i LO Stat har vedtatt at følgende informasjonskanaler skal benyttes fra LO Stat sentralt:

Aktuell og øvrige fagblader vil som tidligere ha et opplegg som bygger på forhåndstale, bakgrunnsstoff, krav og forhandlingsresultat, utviklet i samspill mellom LO Stat, de respektive forbund og redaksjonen i Aktuell.

LO Stats internettsider vil bli oppdatert kontinuerlig. I tillegg vil kravene og forhandlings-/meklingsresultatet bli lagt ut i sin helhet.

Løpesedler vil bli lagt ut på LO Stats internettsider. Det varsles på forhånd når og hvor den kan hentes ned. Det trykkes ikke opp egne løpesedler. Forbund som ønsker å trykke egne løpesedler, organiserer dette selv.

Pressekonferanser, intervjuer m.m. LO Stat vil fortløpende vurdere innspill i mediene ved hjelp av pressemelinger, pressekonferanser, intervjuer m.m.

LO Stats distriktssekretærer gir generell orientering til lokale/regionale media. Distriktssekretærene vil ellers være en viktig videreformidler av informasjon, samtidig som de vil koordinere samarbeid mellom streikende grupper fra forskjellige forbund lokalt og være rådgivere for de lokale streikekomiteene.

I tillegg har **forbundene sine egne informasjonskanaler**. Forbundene vil selv orientere sine respektive foreninger og avdelinger om eget informasjonsopplegg.

Informasjon om resultatet. Forhandlings-/meklingsresultatet vil bli gjort kjent gjennom de kanaler LO Stat og forbundene rår over, som Internett, fagbladene og Aktuell. TV og

radio vil i sine nyhetssendinger umiddelbart formidle et eventuelt resultat av mekling. De vil i tillegg kunne gå ut med informasjon fra meklingsmøtene som partene ikke har adgang til å gå ut med før det foreligger et endelig resultat. Tillitsvalgte og medlemmer bør derfor følge med i disse sendingene.

Streikende medlemmer, herunder tillitsvalgte, streikevakter og streikekomiteene kan i en streikesituasjon være **utestengt fra arbeidsplassen** og dermed forhindret fra å benytte kontor- og informasjonstekniske hjelpemidler der. I forberedelsesfasen før en eventuell streik vil dette være forhold det er nødvendig å finne andre løsninger på, slik at det blir mulig å nå ut med informasjon gjennom tradisjonelle kanaler som post, telefon, telefaks og e-mail. Husk å oppgi en postadresse dere kan nås på, hvis dere blir utestengt fra virksomheten!

Lederen/arbeidsgivers representant vil ofte – ut fra et ønske om å opptre korrekt i sitt forhold til de streikende – ønske å komme i dialog med de tillitsvalgte om praktiske forhold. Tilsvarende ønske kan de tillitsvalgte ha. Det er derfor fornuftig at de **tillitsvalgte og arbeidsgivers representant(er)** setter seg sammen og gjennomgår de praktiske sider ved å iverksette en streik.

Det anbefales også å ta initiativ til et møte med de **tillitsvalgte i andre organisasjoner i virksomheten** i forkant av en eventuell streik, enten de skal ut i streik samtidig eller ikke. I et slikt møte vil det være viktig å oppnå forståelse for hvordan det forventes at medlemmer i de andre organisasjonene skal opptre under streiken, bl.a. i forhold til streikebryteri. De andre organisasjonene bør oppfordres til å informere om og forklare situasjonen for sine medlemmer. Ved punktstreik kan det være slik at selv om alle hovedsammenslutningene er i konflikt med staten, kan streikeuttaket være forskjellig med hensyn til bl.a. virksomheter og geografi. Da er det viktig å ha felles forståelse for at noen streiker på vegne av alle.

Det er også nødvendig å informere **ansatte som ikke er i streik**, enten de er egne medlemmer som ikke er tatt ut eller det er uorganiserte. Det skal informeres om bakgrunnen for streiken, hvilke enheter som er berøres, når streiken blir iverksatt, om hva som er å forstå som streikebryteri og hvordan det forventes at ikke-streikende kolleger skal forholde seg under streiken. Slik informasjon gis før streiken bryter ut og på en slik måte at det kan forventes støtte fra øvrige ansatte.

Underveis i streiken er det viktig at det jevnlig arrangeres **medlemsmøter og –samlinger**, for å oppdatere de streikende om hva som skjer, ta opp eventuelle uforutsette problemer og spørsmål, i tillegg til at det er viktig å pleie streikeviljen og kampånden. Det bør være møteplikt for alle på slike møter. Møteplikten begrunnes i at

de streikende mottar streikestøtte. Husk også på de medlemmene i virksomheten som eventuelt ikke er tatt ut i streik. Disse bør også holdes orientert underveis i streiken.

Når **streiken avblåses** er det viktig å informere medlemmene om hvorfor. Umiddelbart etter at streiken er avsluttet, må det holdes et medlemsmøte, hvor det bl.a. gis informasjon om resultatet. Slik informasjon bør også gis skriftlig til medlemmene. Et oppsummeringsmøte etter ca. 1 måneds tid er også å anbefale.

I enhver konflikt er kampen om opinionen svært viktig. Det er først og fremst LO Stat som er ansvarlig for å gi generell orientering til **media** om streiken. Likeså er det LO Stats distriktssekretærer som har ansvaret for den generelle orienteringen til media lokalt/regionalt. Lokale streikekomiteer og streikevakter kan likevel bli kontaktet fordi media ønsker et «situasjonsbilde». For å være føre var kan det være lurt å oppnevne en pressekontakt i foreningen/avdelingen/streikekomiteen. Bruk gjerne pressemeldinger og annen informasjon fra LO Stat og forbundet som bakgrunnsstoff i kontakt med media. Hvis ingen vil påta seg dette vervet eller det på annen måte føles ukomfortabelt å svare på spørsmål fra media, kan man henvise til LO Stats distriktssekretær, forbundet eller LO Stat.

Noen sannsynlige spørsmål fra en journalist kan være:

- Hvordan vil publikum merke streiken?
- Hvor mange er i streik / hvilke grupper?
- Hva er streikegrunnlaget / hvorfor er det streik?
- Hvor lenge vil streiken vare / hva skjer mellom partene?
- Blir det gitt dispensasjoner slik at «svake» grupper ikke rammes?

Det er viktig å formidle at vi med streikeuttaket vil ramme arbeidsgiver, men at det ikke er til å unngå at det går utover tredjepart. En streik i offentlig sektor vil alltid ramme publikum i støtte eller mindre grad.

13. Spesielle forhold for streikende

Lønn. Medlem som skal ut i streik har rett på å få utbetalt opptjent lønn før streiken. I og med at lønnen utbetales forskuddsvis, vil arbeidstakerne som blir tatt ut i en streik etter lønnsutbetalingsdagen (normalt den 12. i hver måned) motta lønn under konflikten.

Andre ytelser. Alle ytelser fra arbeidsgiver som er hjemlet i tariffavtalen eller i den personlige arbeidsavtalen bortfaller under streik.

Forsikringsytelser etter Hovedtariffavtalens fellesbestemmelser trer ut av kraft for dem som er i streik. LO Stat tegner derfor nødvendige forsikringer for disse i den tiden de er i streik. Se dog tidligere inngått avtale mellom de sentrale avtalepartene, som er gjengitt til sist i kapitlet.

Medlemskap i Statens Pensjonskasse består også under streik, så også år det gjelder opptjening av pensjongivende tjenestetid.

Tjenestereiser, kurs og lignende. Medlemmer som er på tjenestereiser, kurs og lignende i arbeidsgivers regi eller som er betalt av arbeidsgiver, skal, hvis det ikke er gitt dispensasjon, avbryte oppdraget umiddelbart. Dispensasjon vil eventuelt bli gitt i egen avtale mellom FAD og hovedsammenslutningene. Ved tidligere varsel om konflikt har det vært sluttet avtaler som i hovedsak har garantert opphold og tilbakereise, under forutsetning av at tjenesteoppdraget/kurset fullføres. Deretter vil vedkommende delta i streiken. Se også tidligere inngått avtale mellom de sentrale avtalepartene, som er gjengitt til sist i kapitlet.

Allerede planlagte tjenestereiser, kurs og liknende som ikke er påbegynt, kan ikke gjennomføres.

Ferie. Dersom ferie er fastsatt og avtalt med arbeidsgiver før plassene blir sagt opp, kan denne avvikles på vanlig måte med feriegodtgjørelse etter gjeldene regler. Det samme gjelder de som er på ferie når streiken starter. Dersom ferie ikke er fastsatt før plassoppsigelsen har en ikke krav på å få avviklet denne så lenge streiken pågår.

Sykmeldte med legeerklæring/sykmelding. Medlemmer som er sykmeldte før streiken iverksettes og tilhører en streikende gruppe, får lønn under sykdom i samsvar med reglene i Hovedtariffavtalens fellesbestemmelser.

De som blir sykmeldt etter at streiken er iverksatt og som selv er tatt ut i streik, har ikke krav på lønn under sykdom. Disse vil i stede få streikestønad.

De som er delvis sykmeldte før streiken iverksettes og som tas ut i streik, beholder delvis sykelønn fra staten og får delvis (forholdsmessig) streikestønad. Det kan ikke benyttes egenmelding under streiken.

Permisjoner med hel eller delvis lønn som er iverksatt eller er innvilget før streiken er påbegynt, omfattes ikke av streiken så lenge permisjonen varer. Dette gjelder for eksempel svangerskaps-, omsorgs-, eller studiepermisjon, militærtjeneste m.v.

Ellers har ingen rett til permisjon med lønn etter tariffavtaler så lenge vedkommende er omfattet av streik.

Når det gjelder et streikeavbrudds påvirkning på «sammenhengende tjeneste» i forbindelse med opptjening av rettigheter til for eksempel svangerskapspermisjon, adopsjonspermisjon eller militærtjeneste, må dette bli gjenstand for forhandlinger mellom FAD og hovedsammenslutningene foran hvert tariffoppgjør der streik er varslet.

Timelønnede. Pensjonister som arbeider på timelønn (pensjonistvilkår) skal ikke tas ut i streik, fordi disse ikke omfattes av Hovedtariffavtalen. Timelønnede medlemmer for øvrig kan tas ut i streik.

Medlemmer på arbeidsmarkedstiltak, praksisplass, spesielle attføringstiltak

Medlemmer på arbeidsmarkedstiltak skal som hovedregel ikke tas ut i streik, fordi de formelt ikke er tilsatt i virksomheten.

For personer som er på praksisplass og spesielle attføringstiltak har Aetat hele arbeidsgiveransvaret. Medlemmer som er på sånne tiltak skal heller ikke tas ut i streik. Forholdene blir straks mer uklare når man ser på de forskjellige ordningene innenfor lønnstilskudd. Det kan gis lønnstilskudd til ordinære og yrkeshemmede arbeidstakere. Sats og varighet på tilskuddene kan variere fra 40% og oppover til 100% dekning av lønn og sosiale utgifter. Hvis en arbeidsgiver får 100% dekning av utgiftene, er det Aetat som har det fulle arbeidsgiveransvaret.

I alle tvilstilfeller må det sjekkes hvem som har arbeidsgiveransvaret, for eksempel hvem som kunngjorde stillingen, og hvem som har utferdiget tilsettingsbrevet.

Avtale om spesielle forhold

Etter at det var varslet streik fra hovedsammenslutningene ved tariffoppgjøret i 2004, ble det inngått følgende avtale mellom partene:

«Tjenestereiser i utlandet:

Tjenestemenn som er tatt ut i streik, men som er på oppdrag i utlandet når streiken iverksettes, kan fullføre oppdraget. Hjemreisen betales av arbeidsgiver. Ved hjemkomsten går vedkommende ut i streik.

Tjenestereiser i Norge:

Tjenestereiser som er påbegynte, kan fullføres. Hjemreisen betales av arbeidsgiver. Ved hjemkomsten går vedkommende ut i streik.

Kurs:

Tjenestemenn som har permisjon med lønn for å delta på langvarige kurs, omfattes ikke av streiken. Hvis kurset slutter mens streiken pågår, skal de som omfattes av plassoppsigelsene, gå ut i streik.

Eventuelle andre dispensasjonssøknader for langvarige kurs behandles særskilt.

Ferieavvikling/avspasering/feriedager:

Dersom ferien er fastsatt og avtalt m/arbeidsgiver før plassene blir sagt opp, kan arbeidstaker avvikle ferien som planlagt og få utbetalt feriegodtgjørelse. Det samme gjelder de som er på ferie når arbeidsstansen begynner.

De som er tatt ut i streik kan ikke ta avspaserings-/fleksidager i den tid som streiken varer, selv om dette er avtalt på forhånd.

Tjenestemenn som p.g.a. permisjon eller lignende ikke er oppført på navnelistene:

Tjenestemenn som ikke er oppført på navnelistene, betraktes ikke som streikende, jf. Hovedavtalen i staten (HA) § 43 nr. 2, siste punktum.

Arbeidstakere som er sykmeldte/arbeidsuføre når streiken tar til:

Arbeidstakere som er sykmeldt/arbeidsufør på det tidspunkt streiken settes i verk, skal ikke tas ut i streik. Blir arbeidstakeren friskmeldt mens streiken pågår, går han ut i streik. Arbeidstakere som blir sykmeldt/arbeidsufør etter at streiken er iverksatt, regnes ikke som unntatt fra streik.

Gruppelivsforsikring:

Fellesbestemmelsene § 23 Ytelser ved dødsfall – Gruppelivsforsikring får anvendelse også for tjenestemenn som har fratrudd sine plasser som ledd i en arbeidskamp og som dør i den tiden arbeidskamp pågår.

Rutiner for søknader om dispensasjon:

Søknader om dispensasjon for arbeidstakere i henhold til HA § 44 nr. 3, skal drøftes hos den lokale arbeidsgiver med de lokale tillitsvalgte, for deretter å sendes til FAD. FAD avgjør om søknaden skal fremmes for hovedsammenslutningene, som tar den endelige avgjørelse.»

14. Avslutning

Heftet gir selvsagt ikke uttømmende svar på de mange spørsmål som dukker opp i forbindelse med en streik. Jo bedre forberedelsene er, desto større mulighet vil det likevel være for å takle problemer som oppstår underveis. Det er derfor viktig at lokale tillitsvalgte setter seg godt inn i heftet og gjennom sine respektive styrer tar opp uavklarte forhold til grundig behandling.

Det vil kunne oppstå spørsmål som en ikke kan finne svar på i lover, avtaler eller tidligere praksis. Slike spørsmål må tas opp og løses i hvert enkelt tilfelle, enten lokalt eller ved at saken bringes inn for de sentrale organisasjonsledd.

Vedlegg

Retningslinjer for streikebredskap i fylkene

Vedtatt av styret i LO Stat

1. Distriktssekretæren har ansvar for at det etableres en felles streikekomitè i hver / berørte regioner (eks. fylke). Streikekomiteen sammensettes av tillitsvalgte fra berørte forbund og med LO Stats distriktssekretær som leder.
2. Distriktssekretæren skal koordinere samarbeid mellom streikende grupper fra forskjellige forbund lokalt, formidle informasjon og være rådgiver for de lokale streikekomiteer.
3. Den regionale streikekomiteen rådgir og bistår i arbeidet med å opprette lokal streikekomitè på berørte arbeidsplasser. (Innefor myndighetsområdet til lokal arbeidsgiver).
4. Forbundet sender melding til LO Stats distriktssekretærer om representasjon i de lokale streikekomiteene.
5. Den lokale streikekomiteen har bl.a. følgende oppgaver:
 - Informere arbeidsgiver om hvilke steder det vil bli satt opp streikevakter.
 - Sette opp instruks for streikevakter. Se eksempel på instruks nedenfor.
 - Sette opp streikevaktliste med minst 2 streikevakter på hver post. Reserve må settes slik at det hele tiden er flere enn en streikevakt på hvert sted.

-
- Dersom man ikke kan møte fram til streikevakt må det meldes fra til streikekomiteens leder.
- Ha nær kontakt med streikevaktene slik at uforutsette situasjoner og problemer kan tas opp i streikekomiteen umiddelbart.
 - Ha nær kontakt med ansvarlige i lokale organisasjonsledd i andre hovedsammenslutninger som har medlemmer i streik i virksomheten.
 - Opprette et streikekontor hvor medlemmer i streik og andre kan henvende seg med spørsmål og lignende. Streikende kan ikke regne med å disponere kontor på arbeidsplassen.
 - Arrangere streikemøter for medlemmene.
6. Distriktssekretæren er ansvarlig for at streikemateriell er tilgjengelig.
 7. Generell orientering til lokale / regionale media blir gitt fra LO Stats distriktssekretærer.
 8. For øvrig vises det til LO Stats hefte om STREIK.
- Distriktssekretæren har en stor oppgave i å skape eierforhold og entusiasme til streiken. Mange vil synes det er greit å streike, men de føler at utadrettet virksomhet er vanskelig. Det å dele ut løpesedler er en ting, å diskutere med publikum noe langt mer krevende. Selvfølgelig vil det fra sentralt hold gå ut informasjon om streikegrunnlaget, men distriktssekretæren vil være den nærmeste når streiken først er i gang.

Eksempel på instruks for streikevakter

Streikevaktene skal oppholde seg i umiddelbar nærhet av inngangen(e) til arbeidslokalene. Streikevaktenes oppgaver er:

- a) Å orientere publikum og andre om årsaken til den pågående konflikt, hvem som er i streik og konsekvensene av det samlede streikeuttaket.
- b) Å gjøre arbeidstakere med stillinger som omfattes av streiken og som likevel forsøker å komme inn i lokalene, oppmerksom på at de går inn i lokalene uten at det er gitt dispensasjon fra streikeplikten for den stilling de innehar. Streikevaktene må søke å holde seg orientert om de dispensasjoner som er gitt. Streikevakter skal ikke med makt søke å hindre at folk uten lovlig grunn kommer inn på arbeidsplassen, men nøye seg med å notere navn på dem det gjelder.
- c) Streikevaktene skal rette seg etter anvisning fra politiet og ellers opptre på en slik måte at de unngår å bli innblandet i uroligheter.
- d) Streikevaktene skal ikke besvare henvendelser fra pressen, men henvise til de lokale streikekomiteene.
- e) Streikevaktene skal bære armbind eller på annen måte vise at de utfører arbeid som streikevakt.

LO Stat

Møllergt. 10, 0179 Oslo

Tlf.: 23 06 10 51

Faks: 22 42 00 75

Internett: www.lostat.no

E-mail: lostat@lostat.no

LO Stat Finnmark og Troms

Storgt. 142, 9292 Tromsø

Tlf.: 77 66 23 13 / 77 65 77 52

Faks: 77 65 84 23 - Mobil: 971 20 921

E-mail: lostat.tromso@lostat.no

LO Stat Nordland og Nord-Trøndelag

Nyholsmgt. 15, 8005 Bodø

Tlf.: 75 54 96 63 - Faks: 75 52 24 82 (LO)

Mobil: 472 72 178

E-mail: lostat.bodo@lostat.no

LO Stat Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal

Olav Tryggvasonsgt. 5, 7011 Trondheim

Tlf.: 73 80 73 08 - Faks: 73 80 73 01

Mobil: 957 41 253

E-mail: lostat.trondheim@lostat.no

LO Stat Hedmark, Oppland,**Akershus og Oslo**

Folkets Hus, 2326 Hamar

Tlf.: 62 54 09 69 - Faks: 62 54 09 30

Mobil: 977 37 140

E-mail: lostat.hamar@lostat.no

LO Stat Telemark, Vestfold,**Buskerud og Østfold**

Farmannsveien 3, 3111 Tønsberg

Tlf.: 33 31 63 46 - Faks: 33 31 06 45

Mobil: 995 11 545

E-mail: lostat.toensberg@lostat.no

LO Stat Sogn og Fjordane og Hordaland

Teatergaten 34, 5010 Bergen

Tlf.: 55 30 92 47 - Faks: 55 30 92 01

Mobil: 920 40 779

E-mail: lostat.bergen@lostat.no

LO Stat Rogaland, Aust- og Vest-Agder

Jens Zetlitzgt. 21, 4008 Stavanger

Tlf.: 51 50 02 60 - Faks: 51 50 02 01

Mobil: 975 80 859

E-mail: lostat.stavanger@lostat.no